

Ehita ja renoveeri

Sügis 2011

●●● Eesti Päevaleht

Lehe kujundas ja toimetas Eesti Päevalehe teema- ja erilehtede osakond. **Projektijuht:** Margit Laasnurk, margit.laasnurk@lehed.ee, tel 680 4629 **Toimetaja:** Vilve Torn, vilve.torn@epl.ee.

Swedbank

Oma koduostu plaani aruta meiega!

Sõltuvalt staažist on kodulaenu intress kuni
12 kuuks Swedbanki baasintress + 0%.

www.swedbank.ee/kodulaen

Kodulaenu pakub Swedbank AS. Tutvuge teenuse tingimustega aadressil www.swedbank.ee, vajaduse korral konsulteerige pangatöötajaga. Pakkumine kehtib ainult uutele kodulaenu võtjatele, kes on esitanud laenutaotluse hiljemalt 30. novembril 2011 ning sõlminud laenulepingu hiljemalt 31. jaanuaril 2012. Krediidi kulukuse esialgne määr on 3,131% aastas järgmistel näidis-tingimustel: krediidisumma 30000 €, intress 6 kuu Swedbanki eluasemelaenu baasintress + 0% aastas (24.08.2011 oli 6 kuu Swedbanki eluasemelaenu baasintress 2,935%; lepingus fikseeritud Swedbanki eluasemelaenu baasintress võib muutuda iga 6 kuu järel), lepingutasu 300 €, tagastamise tähtaeg 20 aastat.

Looduse jõud!

Maasoojus – ammendumatu energia allikas, mis kindlustab Teile igal ajahetkel soojust ja sooja tarbevee mugavalt ja ökonoomselt.

JUNKERS maasoojuspumbad töötavad vaikselt, säästlikult ja ohutult.
Kasuta keskkonnasõbralikku taastuvenergiat

ja muuda end sõltumatuks erinevatest kütusetarnijatest.

Kodune soojus!

www.junkers.ee

 JUNKERS
Bosch Grupp

Avatud mehhanismiga lükanduks SSWD01

Avatud mehhanismiga lükandukse detailid on disainitud tagasihoidlikus, kuid modernses võtmes ning valmistatud matistatud roostevabast terasest.

Lükandukse mehhanismide komplekt võimaldab kasutada kuni 1075mm laiusega ukselehte avale laiusega kuni 985 mm. Relsi maksimaalne pikkus on 2000 mm. Laiema ava puhul tuleb kasutada kahte relsikomplekti kõrvuti, koos kahe ukselehega.

Relss

Relsi kandur

Relsi klamber

Ukse käigu piiraja

Juhik pörandal

Ratasmehhanismid

Ukse
käepide S48

Hinnad:

- 1800mm relsiga komplekt: 270 €
 - 2000mm relsiga komplekt: 280 €
 - Käepide S48: 24 €
- Hindadele lisandub käibemaks.

Ukselehe hind sõltub valitud ukse tüübist ja ei sisaldu mehhanismide hinnas.

Trendoor on Haapsalu Uksetehase kaubamärk

Vannituba või duširuumi saab täiesti edukalt ka ainult puiduga viimistleda

Puitviimistlusega vannitoa või duširuumi eluiga ei pruugi tavapärase plaaditud vannitoa omale alla jääda.

Priit Liiviste

Kuigi senini pole tavapäraselt vannitubades ja dušinurkades viimistlusmaterjalina puitu selle võrdlemisi lühikese eluea tõttu eriti palju kasutatud, on puit õige meetoodika ja ehitustehnika korral ka niisketes ruumides küllaltki mõistlik ja originaalne lahendus, ning puitviimistlusega vannitoa või duširuumi eluiga ei pruugi tavapärase plaaditud vannitoa omale alla jääda.

Puidu kasutamine vannitoas on arhitekt Ants Salumi hinnangul hea vaheldus keraamilistele plaatidele ja niisketes ruumides sobib kasutamiseks nii kallivõitu tiikpuu kui ka odavam termotöödeldud puit.

Et puit niiskusele paremini vastu peaks, tuleks pinda õlitada või vahatada. Siiski sellest veelgi olulisem on hoolikalt jälgida ventilatsiooninõuete täitmist. Üleni puiduga kaetud vannitoa puhul on väga oluline, et ventilatsioon oleks lisaks ruumile ka seinte ja lae taga.

„Näiteks seinaviimistluses kasutatav puit peaks olema kindlasti tagantpoolt ventileeritud 2,5-sentimeetrise õhkvahega – see väldib kehva õhuvahetuse tõttu tekkida

võivat võimalikku niiskuskahjustust,” soovib Ants Salum.

„Puidu kestvus vannitoas sõltub sellest, kui kiiresti märjaks või liigniiskeks saanud puit ära kuivab. Kuivamine peab olema tagatud ka suveperioodil, kui siseruumi meil tavapäraselt ei kõeta,” lisab ta. Ka sisearhitekt Elari Paimets rõhutab puitvannitoas ventilatsiooni suurt tähtsust.

„Üldiselt pole puidu kasutamisel niisketes ruumides piiranguid, kui puitu korralikult vastavate vahenditega töödeldakse ja korralikult viimistletakse. Kindlasti peab olema hea ventilatsioon, sest pidevas niiskuses lähevad plaadivuugidki hallitama,” manitseb Paimets.

„Tähtsaimaks saab siiski ventilatsioon ja küte. Kui tegu on vana ehitisega, oleks võimaluse korral mõistlik ehitada uus, korraliku sein-, lae- ja põrandaventilatsiooniga vannituba.”

Vannitoa puitpõrand tuleb ehitada „laevatekina”

Rain Ader sisustussalongist Ruutmeeter rõhutab, et puitpõranda tegemisel vannituppa tuleks selle niiskuskindlust eriti hoolikalt jälgida.

„Kui vannituppa ehitada puitpõrand, on see oluline teha n-ö laevatekina ehk siis põrandalaudade vahed tuleb täita kummimastikuga, et niiskus ei pääseks puidu vahele ja alla. Kui puitpõrandat korrapäraselt hooldada ja nõuetekohaselt kasutada, on see ka vannitoas eluaegne,” usub Ader.

Fotod: Märt Riistop (Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit)

„Kui ilmnevad juba niiskuskahjustuse tundemärgid, siis on ilmselt hiljaks jäädud hooldamisega või on niiskus puidu vahele pääsenud,” lisab Ader, kelle sõnul tuleb sellises olukorras vastavalt kahjustuse suurusele teha hooldusõlitust või parandada kohad, kust niiskus puidu vahele pääseb.

Puidust saab teha ka vanne ja kraanikausse

Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liidu puittehituse klatri projektijuht Märt Riistop julgustab huvilisi planeeritavatesse puitviimistlusega vannitubadesse ka puidust vanne ja kraanikausse paigaldama.

„Traditsioonilised puitvannid on olnud kuusepuust, praegu kasutatakse ka tamme ja mõningaid teisi puiduliike. Vannidele ja kraa-

nikaussidele on kaks lähenemist: pinnakatet ei ole või on see vähemärgatav. Puidu vananemine ja eluea piiratus on loomulik ja seda ei pea peitma. Teine variant on see, et puit kaetakse mitmekordse paa-dilaki kaitsekihiga,” selgitab Märt Riistop.

Kahjustuste ilmnemisel Riistop keemilist tõrjet ei soovi ning kui kahjustus ületab aktsepteeritava piiri, tuleb tema hinnangul kahjustatud osad lihtsalt asendada.

„Juhul, kui puitmajas on karta, et niiskus võib levida sisevoodrist või põrandast kaugemale, on lugu muidugi hullem ja kahjustuste likvideerimisega pole mõtet oodata, sest need võivad tekkida vammiläbi. Pinnad tuleks avada ja töö korralikult ära teha,” täpsustab Riistop.

WC-POTTIDE JA VALAMUTE SEINALE PAIGALDAMINE NÜÜD LIHTSAM KUI KUNAGI VAREM

VAJATE VAID VANNITUBA JA 14 SENTIMEETRIT

ENNE

PAIGALDUS

NÜÜD

Triomont – uudne konstruktsioon, mis muudab WC-pottide ja valamute paigaldamise vannitoa seinale lihtsaks, kiireks ja mugavaks. Kõik, mida vajate, on vannituba ja 14 sentimeetrit.

- Lihtne paigaldada
- Suur valik loputusuppe
- Rohkem ruumi ja isikupära vannituppa
- Kergem hoida puhtana
- Raskustaluvus kuni 400 kg

Villeroy & Boch Gustavsberg Eesti Esindus
F. R. Faehlmanni 6, 10125 Tallinn | Tel. 646 0312 | www.gustavsberg.ee | info@gustavsberg.ee

TRIOMONT

Töökindel ja kauakestev veetorustik

Töökindel ja kauakestev veetorustik pole juhus, vaid sihikindla tegevuse tulemus

Jüri Püss
Uponor, tehniline tuugi

Aegade jooksul on veevärgi ehitamiseks kasutatud väga erinevaid metalle (nt tina, teras, malm, vask jne). Osa neist on vajunud või vajumas unustuse hõlma, osa neist kasutatakse suurema või vähema eduga ka praegu. Kui veel 20 aastat tagasi suhtuti plastist veetorustikesse üsna skeptiliselt, siis nüüd

on plastid veevarustuses muutunud igapäevaseks. Üks põhjus on loomulikult paigalduse väiksem töömahukus, aga ka pikk kasutusiga (valdavalt vähemalt 50 aastat) ning tervislikkus. Kindlasti on määrava tähtsusega ka hind, kuid mitte ainult. Mida kõrgemaks muutub meie elatustase, seda rohkem

pööratakse tähelepanu materjalide kvaliteedile ja tervislikkusele.

Et piilt veevarustuses kasutatavate materjalide osas muutub järjest kirjumaks, oleme sunnitud hakkama tegema valikuid. Üks valiku kriteerium on loomulikult vee kvaliteet (vee happesust, karbonaatsus, lisandite hulk jne). Ei ole põhjust loota, et torumaterjali valikuga suudaksime parandada vee kvaliteeti, kuid seda halvendada ka ei tohiks. Kindel nõue on, et kasutatavad materjalid ei tohi eraldada vette kõrvalist maitset, lõhna ja kahjulikke ühendeid. Sellest vaatevinklist lähtudes on plasttorude kasutamine igati mõistlik. Plasttorude valik on meie ehitusmaterjalide turul võrdlemisi lai: elastsed modifitseeritud polüetüleenitorud (PEX), keevitatavad jäigad polüpropüleenitorud, komposiitorud (PEX-Al-PEX või PE-RT/Al/PE-RT) jne. Viimatinimetatud on alumiiniumist vahekihiga polüetüleenitorud.

Järgnevalt peaksime valikut tehes endale selgeks tegema, millisesena me oma veetorustikku näha tahame. Võimalik on ju torusid paigaldada seintele. Sellisel juhul on kõik toruühendused hästi

jälgitavad ja aja jooksul juhuslikult tekkivaid lekkekohti saab kiiresti avastada ning suuremate kahjudeta kõrvaldada. Torustiku vananemisel saab kogu süsteemi uuesti välja ehitada.

Teine võimalus on paigaldada torud ehituskonstruksioonidesse. Sellise paigaldusviisi korral tuleb kindlasti arvestada sellega, et torustiku väljavahetamine on väga keeruline ja ka juhuslike lekete avastamine võib võtta aega ning leketest tekkinud kahjud võivad olla päris suured.

Kõige kaunimad ahjud!

Ahi Katrilli
Kõrgus - 2000mm
Laius - 915mm
Sügavus - 680mm
Kaal - 1750kg

Vaata meie kampaaniapakumisi!
www.ahjusepad.ee

Ahjusepad
www.ahjusepad.ee

TALLINNAS
Kohila 2a
Tel. 6338335

TARTUS
Turu 51a
Tel. 7402001

Foto: Uponor

Peidetud paigalduse juures on soovitatav traditsioonilise kolmikühenduse asemel kasutada PEX-torudega kollektorsüsteemi, mille puhul läheb jaotuskollektorist igasse veepunkti oma toru. Sel juhul tuleb torud paigaldada hülsstorudesse ja see võimaldab vajadusel torusid ka konstruktsioone lõhkumata vahetada. Toru kulu on sellisel juhul mõnevõrra suurem, kuid samal ajal on ühenduste arv väiksem ja seega ka võimalikke lekkekohti vähem. Uponor on kollektorsüsteemi arendades toonud turule nn lekkekindla

süsteemi, mille idee seisneb selles, et võimalik lekkevesi tuuakse spetsiaalseid komponente kasutades konstruktsioonide seest välja ja juhitakse lähima põrandatrapiga ruumi põrandale. Seal muutub leke nähtavaks, kuid suuremad kahjud on välditud ja lekke levik tõkestatud.

Laia kasutusega komposiitorud

Viimastel aastatel on laialdast kasutust leidnud komposiitorud. Tänu alumiiniumist vahekihile on need torud muutumatu kujuga ja sobivad seetõttu ka nähtava paigalduse puhul. Meie turul on praegu komposiitorude valmistajaid esindatud sõna otseses mõttes seinast seinani – Euroopast Aasia kaugele soppideni. Loomulikult on hinnadki eri klassidest. Tahtmata kedagi halvustada, tuleks siiski valik teha tootjate vahel, kellel on Eestis konkreetne esindaja ja kaasvastutaja. See muutub oluliseks siis, kui midagi juhtub ja on vaja kellegi poole oma pretensioonidega pöörduda.

Enamasti kasutatakse komposiitorude ühendamiseks pressitavaid liitmikke. Paigaldajatele tahaks südamele panna, et ühen-

duste pressimiseks kasutatavatele tööriistadele on vaja pühendada senisest palju rohkem tähelepanu. Tööriistad kuluvad aja jooksul ja koos sellega väheneb ka pressimiseks rakendatav jõud. Näiliselt on kõik korras – tööriist teeb tsükli lõpuni, aga rakendatav jõud võib olla ebapiisav ja toruühenduse veetihedus vastavalt sellele ebapiisav. Eriti nutuseks muutub olukord peidetud paigalduse korral, kus ühenduskohad pole jälgitavad. Suvel korraldas Uponor Tartus ja Tallinnas enda pakutavate presside kontrollikampaania. Kontrollimiseks toodud u 50 pressist pääsesid n-ö puhaste paberitega umbes pooled, ülejäänud vajasis suuremal või vähemal määral remonti. Tööriistu tuleb perioodiliselt hooldada, et oleks tagatud nii paigaldaja kui ka omaniku rahulik uni.

Paigaldusviisist sõltumata tuleb veetorustiku planeerimisel jälgida, et torud oleksid külmumise eest kaitstud. Paar viimast tõsisemat talve näitasid, et tõsiasi vee külmumisest alates 0 °C kipub ununema. Komposiitorud on väga tundlikud külmumise vastu, PEX talub jälle külmumist tänu suure-

male elastsusele paremini. Olgu toru mis tahes materjalist, kuid külmumise võimalus tuleb viia miinimumini – siis jäävad ära paljud ebameeldivused.

Kahjuks tuleb tõdeda, et üsna sageli kohtab ehitustel olukordi, kus suures säästmise tuhinas paigaldatakse tarbeveesüsteemides eri valmistajate tooteid läbisegi. Komplekt odavaid juhuslikke komponente ei taga veel töökindlat tervikut. Veevärk pole lego, kus võib suvalisi detaile omavahel kokku panna. Kindlasti järgige torude valmistajate soovitusi liitmike valikul ning kasutage ühenduste tegemisel selleks ette nähtud töövahendeid. Suvalistest komponentidest kokku miksitud torusüsteemidega võtab ehitaja endale väga suure riski, sest avarii korral tuleb tal kõik kahjud ise kanda.

Väga oluline on pärast paigaldustööd ja enne torustike peitmist teha surveproov – see toob esile võimalikud ühenduste ebatihedused ja nii välditakse hilisemaid pahandusi.

uponor

Vee- ja kütetorustike esmaklassiline kvaliteet

Uponor vee- ja kütetorustike terviklahendus tagab hingerahu aastakümneteks. Saksamaal toodetud komposiitorusüsteem on kauakestev ning turvaline. Värvilised pressimisindikaatorid liitmikel aitavad kontrollida süsteemi veepidavust.

www.uponor.ee

10 aastat garantiid
10
uponor

uponor
simply more

Aasta välisuks

Alates **1055 €***

Aasta garaažiuks

Alates **499 €***

Välisuks RenoDoor ja sektsioonidest garaažiuks Micrograin valges värvitoonis

Renoveerige nüüd ja säästke kuni 30%**

Vaba valik: kaks värvitooni,
kaks dekoorpealispinda

Ärge laske neid kampaaniapakkumisi käest. Sektsioonidest garaažiuks moodsa pealispinnaga Micrograin ja välisuks RenoDoor. Eriti soodne valges ja pruunis värvitoonis ning kahe kvaliteetse Decograin-pealispinnaga.

* Soovituslik müügihind ilma paigalduseta sektsioonidest garaažiuksele Micrograin kampaaniamõõtudes 2500 x 2125 mm ja 2500 x 2250 mm ning välisuksele RenoDoor kampaaniamõõtudes 900 x 2100 mm ja 1000 x 2100 mm ilma küljeosadeta koos käilibmaksuga. Kehtib kuni 31.12.2011 kõikide osalevate edasimüüjate juures.

** Võrreldes sama motiivi ja pealispinnaga LPU tüüpi uksega.

Rohkem informatsiooni: www.hormann.ee

Tasuta info telefonil: 800 5500 • Faks: 6 105 085 • info.ee@hormann.com

Vana maja sisessein vajab erilist kohtlemist

Agne Narusk

Proloog

1938. aastal valminud kolmekorruselise puumaja Kalamajas sai aasta eest palgeile värske värvi. Mis selle ja laudise alla jäi, igaks juhuks ei vaadatud, rääkimata võimalike vigade eemaldamisest. Miks „igaks juhuks”? Sest mine tea, mis vana hoone konstruktsioonist on aastakümnetega järele jäänud, ühistu kõhn rahakott ei lubaks kapitaalset kõbimist mingil juhul ette võtta. Teisalt peletas töö tellijaid mahukas asjaajamine, mille ühe vana ja väärt maja soojustamine Tallinna miljöövärtuslikus piirkonnas endaga kaasa toob – kui seda teha nagu kord ja kohus.

Peaasi, et nägus rüü üll, kes kõhu sisse ikka piilub – oleks vanaisti öeldud kirjeldatud maja moodi üles puhvitud inimese kohta.

Nüüd seisavad selle maja elanikud küsimuse ees, kas ja kuidas küll annaks soojustada korterites välisseinu – ühistuladaviku meelest on soojapidavus iga korteri enda mure. Olukord pole kiita: kui nii seitsme aasta eest, kohe pärast korteriremonti oli välisseinaga tuba umbne ja palav, siis mida aasta edasi, seda külmemaks ruum muutub. Kui praegu toauks vahelt sulgeda, saab sellest kiiresti – olenevalt aastaajast – värskendav jääkapp. Välissein on külm ja nii niiske, et sellele kinnitatud potiilid vajavad haruharva kastmist – muld on täiesti märg. Kasi seinu poole sirutades tunneb selgesti tuult.

Kui säästva renoveerimise infokeskuse eestvedaja Tarmo Elvisto kuuleb, et kirjeldatud korteri viieaastane elanik põeb alatasa kõha ja muid hingamisteede haigusi, ehkki allergiatestid on negatiivsed, ütleb ta vaid üht: täiesti lubamatu on last meis ruumide hoida. Elamise üleüldse selles majas ristib ta enesehävituslikuks tegevuseks.

Seest ei tohi, aga kõbima peab

Niisiis, välisseina soojustada ei saa. Siseseiina pandi omal ajal klaasvill, kipspuitplaat löödi peale ning võõbati

värviga üle. Peaks ju soe küll olema? Paraku selgub, et viga on elamisse sisse programmeeritud kohe eos: vana puitmaja ei tohi seestpoolt soojustada mineraalvillaga ja eriti veel nii, et pole paigaldatud korralikke niiskustõkkeid. Enamgi veel: ehitusinsenerid väidavad üheselt et vana ajaloolist maja ei tohi üldse seestpoolt soojustada.

„Selliseid probleeme on meieni (säästva renoveerimise infokeskusesse – toim) jõudnud palju,” nendib Elvisto. „Renoveerimisel on materjale kasutatud valesti ja siit need mured algavad. Kui seinu on pandud mineraalvill ja niiskustõkked puuduvad, hakkab seal ülimalt suure tõenäosusega vohama elu. Seepärast muutubki ruum aja jooksul aina külmemaks – niiskus muudab isolatsioonimaterjali hoopiski külmasillaks. Varsti on mureks hallitus, hingamisteede haigused, allergiad. See pole väljamõeldis, see on reaalsus ja ses mõttes on õigus meie inseneridel, kes ütlevad, et ärge soojustage oma vanade majade seinu seest. Aga siin peab ikka lisama, et ärge soojustage valesti

oma vanade majade seinu seest.”

Vanade majade renoveerimise spetsialist Elvisto nimetab olukorda halenaljaks. Tunnistavad ju – nagu öeldud – tunnustatud ehitusekspertid üheselt vaid seinu välispiirde välispidist soojustamist. Kultuuriväärtuste eest seisvad eksperdid teiselt poolt aga on selle lahenduse enamasti välistanud. Nii et majaomanik, kes tahab hoida ja säilitada Eesti arhitektuurset kultuuri, on väga raske valiku ees – ta justkui ei saagi mitte midagi teha. „Ja kui ta midagi ei tee, on ka jama. Sein sissepinnale tekib hallitus, sest ruume kasutatakse 21. sajandil ju tänapäevase olme vajaduste järgi. Mis tähendab suuremal hulgal vett ja kõrgemat temperatuuri, kui see oli kombeks siis, kui maja omal ajal ehitati,” seletab Elvisto. „Vana maja omanik on hetkel probleemi ees, millel on kolm lahendust – ja ükski pole kasutatav.”

Kolm lahendust, mis eraldi ei mõju

Eesti ehitusajaloos on tegelikult traditsioonid ja toimivad meetodid külmade hoonete välisseinte

seestpoolt isoleerimiseks täiesti olemas. Nii näiteks on mõisates edukalt kasutatud pilliroogu, ning häärberites, kus midagi drastilist juhtunud pole – katus aastakümneteks sisse langenud näiteks –, on selliste seinte seisukord praegugi tipp-toppp, toob Elvisto näite.

Pillirooplaat on taas Eestis hästi levinud, kust seda saab ja kuidas kasutada, teatakse juba üksjagu. Elvisto sõnul on lähiajal plaanis ka teha vastavaid mõõtmisi, et selgitada pilliroo sobivust materjalina tänapäeva: „Fakt, et seda on ajalooliselt Eestis kasutatud, ei anna kohe alust väita, et pilliroog ka praegu, muutunud tingimustes sama hästi kasutatav.” Veel on Eestis kasutatud ja kasutatakse lina- ja kanepikiudu, ka lambavilla.

Muidugi ei puudu ka selle teema juurest moodsad lahendused. „Euroopas kasutatakse väga edukalt difuususeid mineraalseid materjale, mille tehnoloogia põhineb poorbetoonil. Lubja-liiva-tsemendi segu on aetud piisavalt n-ö kohevaks-mulliliseks, niiskus „hingatakse sealt välja”, selgitab

Fotod: EPL-i arhiiv

Elvisto. „Neid on erinevaid sorte, need kõik on laborites testitud, on teada nende käitumine erinevate temperatuuri- ja niiskusraafikute korral. Saksamaal näiteks on need materjalid seinte seestpoolt soojustamisel täiesti aktsepteeritud.”

Eestis on moodsate materjalidega seis veidi kehvem, kohe hoobilt ehituspolest neid ei saa, tuleb tellida. Et neid teatakse vähe küsida ja tellitakse haruharva, on ka hind kõrge. Samal ajal, nendegi kasutamist pole Eestis veel teaduslikult uuritud. Ehk: veel ei saa ehitusinsenerid öelda, et „andke minna”. Kes seni kasutanud, on seda teinud omal riskil, aga päris kindlasti ei tohi omal riskil renoveerida muinsuskaitsealuseid maju, ütleb Elvisto.

„Saksamaal, Taanis, Rootsis kasutatakse edukalt koos nii vanu traditsioonilisi looduslikke kui ka kaasaegseid materjale. Kui neid õigesti paigaldada, on tulemused väga head, nii on vajadusel edukalt külmi seinu seestpoolt isoleeritud,” märgib renoveerimiseksper. „Igakord ajaloolistest materjalidest üksi ei piisa, sest nagu öeldud, tänapäeva elamistes on tingi-

mused teised kui vanal ajal.”

Arvestatavaks abivahendiks vanade puu- ja kivimajade juures on soojustuskrohv. Tegemist on erinevate ainete seguga, kuhu lisatud isolatsioonimaterjale – see hoiab ära niiskuse koondumise. Kesk-Euroopas on sellega saavutatud väga häid tulemusi, nendib Elvisto. Ta rõhutab, et alati saab seina juures kõike teha ikkagi vaid teatud ulatuses, teatud sentimeetrites. Lõppude lõpuks sõltub kõik konkreetselt maja konstruktsioonist.

Külma seina seespidine isoleerimine pole mingi imevahend, kuid teatud juhtudel võib või peab suisa seda tegema. Vana maja omanik, kes inseneride väiteid uurib, saab teada, et seda teha ei tohi. Kuid insenerid on seda rõhutanud põhjusel, et hoida ära kahju, mis tekib valede materjalide vales kasutamisest. Eelkirjeldatud Kalamaja näide on ilmekas: vill sissepoole seina (mis pole lubatud) ja kahju ongi käes. Kahjulikeks peetakse n-ö tavalisi, igapäevaselt ehitusturul saada olevaid materjale: mitmesugustest vahetudest valmistatud soojustused, erinevad mineraalvil-

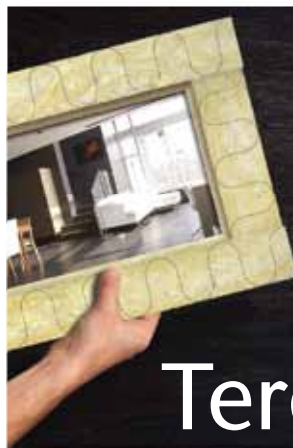
lad jms.

„Samas, alati ei saa öelda ka, et kui klaasvill seinas on kohe automaatselt halb. Mõnikord võib see lahendus toimida – kui seda pole liiga paksult, kui on korralikult ning õigesti paigaldatud aurutõke ja kõik see töötab piisavalt hästi koos olemasoleva konstruktsiooniga,” räägib Elvisto. „Mitte alati pole see lahendus probleemne. Et see siiski ikka on väga sageli probleemne, on lihtsam see lihtsalt keeluga välistada.”

Hullu seina peita pole mõtet

„Kui nüüd nii on juhtunud, siis pole mitte midagi muud teha, kui kõik need kihid seinalt eemaldada ja teha uuesti ning õigesti,” räägib Elvisto. „Kuid kihtide eemaldamisest üksi on vähe. Tuleb kindlaks teha, mis seisus on kandev sein, see siis vajadusel taastada ja hakata uusi kihte peale laduma.” Alustuseks võiks konsulteerida spetsialistiga, kes tunneb vana maja hingeelu ja annab garantii, et materjalid, mida kasutatakse, on sobivad. Nn tavaehitaja annab garantiiks kaks

Tere tulemast tänapäeva!

Ajad muutuvad. Seni ehituses levinud tavapärased soojustusmaterjalid on taandumas SPU-soojustusplaatide võidukäigu ees. Kuna SPU-soojustusplaatide soojapidavus on turul parim, tulevad ehituskonstruktsioonid tunduvat õhemad. Materjali kulu ja paigaldusele minev aeg on kordades väiksemad ning hoone kasulik pind suureneb. Uuringute põhjal on SPUGa soojustamine soodsaim viis, saavutamaks madalenergia- ja passiivmaja standartit. SPUGa saab ruume soojustada ka seestpoolt, mis annab hea võimaluse lihtsalt soojustada ka miljööväärtuslike maju!

- **Lambda-design-väärtused:** SPU AL 0,023 W/mK, SPU SP 0,022 W/mK ja SPU XT 0,007–0,019 W/mK •
- **ÕHEMAD KONSTRUKTSIOONID • KORDADES KIIREM PAIGALDUS • KÕRGE NIISKUS- JA TULEKINDLUS •**
- **KAUAKESTEV JA TURVALINE • ÖKOLOOGILINE JA KESKKONNASÕBRALIK •**

Tooteinfo ja tehiline tugi www.spu.ee NordSpur OÜ info@spu.ee

aastat, paraku selle ajaga niiskus-probleem ilmsiks veel ei tule. Nagu ei juhtunud seda ka õnnetus Kalamaja majas.

Iga maja juures tuleb vaadata olemasolevat konstruktsiooni, otsustada, kui palju on lisaisolatsioon vajalik ja kui palju on see võimalik. Vajaduse korral tuleb teha uuringud. Tänapäeval on need igati kättesaadavad, näiteks infrapunakaamera-ga, maja termografeerimine jm.

Millela kindlasti läbi ei saa, on õhutiheduse tagamine ning venti-latsioon. Esimene neist on väljast-poolt samamoodi oluline, ilma tuule-tõketeta ei ole mõtet head tulemust tahta. Ka siis, kui tagame fassaadi algupärase ilme, tuleb ikkagi tagada sedagi, et maja oleks väljast tuule-kindel – see on peamine soojustuse efektiivsuse saavutamise vahend, rõhutat Tarmo Elvisto.

Niiskust ruumides on võima-lik kontrolli alla saada ka korraliku ventilatsiooniga. Vana maja üksnes sundventilatsiooni peale jätmine ei pruugi töötada, tark on kasutada kombineeritud varianti, soovib Elvisto. „Aga ikka vanale majale so-bivat.”

Energia kokkuhoid vanas majas pole üksnes eestlaste mure

- Säästva renoveerimise infokeskuses tegeletakse energia-kokkuhoiu küsimustega vanades majades tõsiselt. Parasja-gu on käimas üleeuroopaline projekt, mille käigus töötatakse välja ja tutvustatakse majaomanikele vanadele majadele sobivad lahendid, mis oleks tervislikud nii inimesele kui ka hoonetele ega käiks ka rahakoti pihta.
- Eestist on kaasatud ka Tallinna tehnikaülikooli ehitusinsene-rid, kavas on kaardistada olukorda ja teha terve hulk mater-jalimõõtmisi.
- Energiakokkuhoid on kuulutatud Euroopa Liidus prioritee-diks. „Kuid siin ei ole välja töötatud ühtseid, kõigile arusaadavaid selgeid lahendusi just kultuuriväärtuslike hoonete osas,” nendib Elvisto. „Oleme harjunud Eestis miljööväärtuslike hoonete all silmas pidama puumaju, kuid olemas on ka kivihooned ning puumajadki on erinevad, eri konstruktsioonidega. Neid kõiki tuleb eraldi käsitleda, kui tahta anda õigeid, teaduslikke ja toimivaid lahendusi.” Mis teeb kogu ettevõtmise Elvisto hinnangul keeruliseks, on riigiti erinev klii-ma – erinevad materjalid käituvad eri Euroopa piirkondades erinevalt. Nii ei saa me kopeerida üks ühele Kesk-Euroopas kasutatavaid meetodeid, tõdeb ta.
- „Miks see kõik on nii läinud, selles on omajagu süüd ka poliiti-kutel, kes Euroopas nii hooga energiakokkuhoidu propageeri-vad, viimata seda küsimust edasi konkreetsete nüanssideni või eraldiseisvate üksusteni, millest üks ongi kultuuriväärtuslikud majad.” A. N.

Energiakile – alternatiivne küte ning vahendite kokkuhoid

Kas unistame? On talv. Te jalutate põrandal paljajalu. Lapsed mängivad põrandal ja te olete kindel, et nad ei külmeta. Hellitatud kodused koerad ei kipu diivanile – oh ei, põrandal on palju mugavam. Tarbija kujutab sooja põrandat ette kohmaka konstruktsioonina, mida paigaldatakse nädalapäevad ja mis toob kaasa tohutud elektriarved. Käes on aga 21. sajand ja nanotehnoloogia muudab kõike! Soojad kilepõrandad ilmuvad üsna hiljuti, kuid on juba jõudnud esile kutsuda šoki remondima-terjalide turul.

Põrandat soojendava energiakile peamine erinevus klassikalistest skeemidest seisneb võimaluses paigaldada teda kiiresti igale pin-nale ja igas mõõtnes, liimi ja tasanduskihita.

Võite soojendada armastatud kodulooma aset või kalade akvaariumi. Kleepige kile vannitoas peegli taha ja see ei lähe kunagi uduseks. Võite minna ka klassikalist teed, paigaldades kile ruumi kogu vabale pinnale.

Nüüd kõige olulisem – kui praegu saate küttearve, mis tekitab peavalu või halvemal juhul šoki – näete, kuidas selle imematerja-li abil KOKKU HOIDA! Esiteks: soojus levib ruumis ühtlaselt ja soojuse tsoon asub umbes 1,5–2 meetri kõrgusel, luues mikroklii-ma, milles inimene tunneb ennast mugavalt. Kõigest 10–20 minutiga saate juba sooja ruu-mi, mitte ainult põrandakatte, see vähendab 20% võrra elektriarveid. Teiseks: program-meeritavate termoregulaatorite kasutamine

vähendab eksploatatsioonikulusid veel 20–25% võrra. Te võite igasse ruumi paigaldada termoregulaatori ja see võimaldab teil taval korteris luua erinevate kliimatsoonide kollekt-siooni! Lisaks saate ette anda ka kütte sisse-lülitamise aja, näiteks enne teie koju jõudmist töölt. Üldine elektri kokkuhoid võib ulatuda kuni 56%ni!

Lisaks hoiate kokku energiakile ostmisel ja paigaldamisel. Paigaldamine võtab vähe aega ja on jõukohane kõigile. Täiesti uued tehnoloogiad võimaldavad luua sisseehitatud kütte-süsteemi, mis pikkade aastate kestel on oma omadustelt ainulaadne ja individuaalne paigu-tuse poolest! Pakume koostööd ehitusfirma-dele ja korteriühistutele.

Hooldus tagab katuse eluea

Hooldust ei vaja ainult toad ja aed – ka katuse seisukorral tuleb pilk peal hoida ning korrapäraselt hoolustöid teha. Kevad ja sügis on hea aeg katuse ülevaatamiseks ja korrastamiseks.

**Erki Loigom
AS Toode**

Katuse korrastamine algab sodi (lehed-okkad vms) mahapühkimisest. Seda tuleks teha vähemalt kord aastas, vajaduse korral sagedamini. Eriti oluline on jälgida, et prahist oleksid puhastatud raske-
mad sõlmed – neelukohad, vints-

kappide ääred ja korstnatagused. Kui seda ei tehta, püsib oht, et saaste moodustab tsingiga kiiresti lahustuvad ühendid ja katust korrosiooni eest kaitsev tsingikiht saab kahjustatud. Lisaks seob saaste vett, mis hoiab kahjustatud kohad pidevalt niiskena – nii võib aga katuse rooste minna.

Määratud kohti soovitatakse pesta sooja vee ja pehme harjaga või kasutada survepesurit. Eriti määratud kohtade pesuks tasub appi võtta pesuained (nt Panssari-
pesu, Peltipesu) vastavalt tootja kasutusjuhendile. Eriti määratud kohti võib puhastada ka lakibensiiniga. Pesuaine kasutamisel on oluline katus ja muud puhastatavad pinnad hiljem puhta veega loputada, sest kemikaalid võivad pinna-
katet ja tsingikihti kahjustada.

Ekstreemsemast valdkonnast tasub jälgida näiteks rahekahjustusi. Põhjus liigitub küll loodusõnnetuste valdkonda, kuid on siiski arvestatava tähtsusega. Väga tugev rahe võib teraskatusele tekitada mehaanilisi kahjustusi ja sel juhul tuleb pöörduda kas kindlustusse, leppida täpilisest katusega või kasutada parandusvärve.

Hooldussüsteemide inventuur

Ka need katuse osad, mis katuse hooldamist lihtsustavad, vajavad ise regulaarset ülevaatamist ning hooldust. Vihmaveerennide puhul tuleb lisaks tavalisele puhastamisele kontrollida liitekohtade hermeetilisust, neetide jms kinnitustahendite olemasolu ja seisukorda. Kui liitekohad ei pea vett, tuleb

needid lahti puurida, jätkukoht korrektselt silikoonida ja kinnitada suuremate neetidega. Võimalikud roostekahjustused tuleb puhastada, kruntida ja värvida. See on üsna keeruline, sest vihmaveesüsteem on üks tervik, mille osadeks võtmine võib rikkuda kogu süsteemi tööd. Seetõttu on mõnikord asjakohane asendada remontivajavad tooted uutega. Renniootsad tuleb kontrollida läbijooksude osas ja vajaduse korral silikoonida. Peab jälgima, et vihmaveetorud ei ummistuks, kui see on aga juba tekkinud, tuleb ummistus likvideerida; kontrollida torude omavahelisi jätkukohti ja kui vaja, uuesti neetida. Rennide ummistumist lehtede jm sodiga ei tasu takistada võrkudega, sest nii korjub sodi võrgule, sademevesi ei jõua üldse rennidesse ning vihmaveesüsteem muutub kiirelt kasutuks. Valtskatuste katusepealne renn tuleb korrapäraselt prahist ja vajaduse korral ka paakunud mustusest puhastada. Üle tuleb vaadata ka kinnitustarvikud (kruvid, poldid-mutrid), roostes või muul moel kahjustatud kinnitustahendid asendada uutega, vajaduse korral kinnitustahendeid pingutada (kruvid kipuvad joonpaisumisega

ajapikku lahti tulema) ning teha värviparandusi. Lumetõkked on tavaliselt paigaldatud katuseräästasse või ka keset katust, näiteks katuseakendele. Korraliku lumesa-
juga avaldub nendele sadadesse kilodesse küündiv raskus ja seetõttu on väga oluline igakevadine lumetõkete kontroll. Lumetõketeni pääseb redeliga räästast või katuseaknast. Jälgida tuleks lumetõkete kinnitusi ja seda, kas esineb pinnakattekahjustusi. Enamasti on lumetõkked värvitud terastooted, seega on oluline, et ei oleks värviläbivaid kahjustusi, mida võivad tekitada puuoksad jm katusele sattunud praht. Kahjustused tuleb likvideerida – korrosioon maha nühkida ning vastavad kohad uuesti värvida.

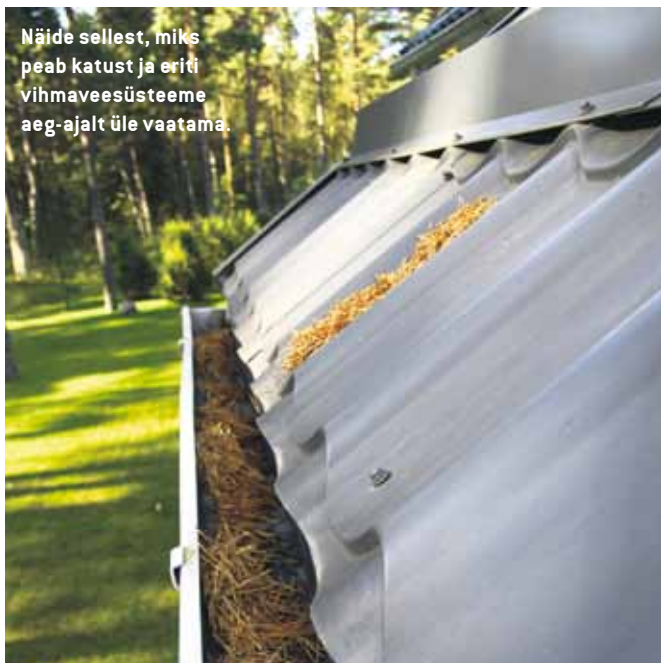
Erilist hoolt nõudvad piirkonnad

Auto puhul teab iga hoolas omanik, millised osad ja jupid vajavad enim tähelepanu ning hooldust. Tegelikult on ka katusel sellised piirkonnad, ent nendest räägitakse hulga vähem. Kohad, mida katuse puhul eriti tähelepanelikult jälgida, on

korsten, ventilatsioonikorsten, antenni läbiviik ja katuseaken. Nende nõudlike sõlmede hermeetilisusest sõltub otseselt sademevee läbivoolamine. Kui teie kodumaja katus on juba kümme aastat vett pidanud ja peab ka järgmised 50, siis läbiviikude veekindluse annavad tavaliselt silikoonid ja tihendid, mille eluiga on oluliselt lühem. Kui katuseakende ja muude standardsete läbiviikudega on kaasas spetsiaalsed lahendused, siis eraldi tasub peatuda korstnatel. Nagu ei ole olemas kahte ühesugust katust, ei ole tihtipeale olemas ka standardset korstnaplekkide sõlmilahendust. Paljuski määrab kasutatava ja toimiva lahenduse valiku korstna asukoht, töömehe kogemus ja vilumus. Mida lame-
dam katus, seda suurem on risk, et korstnasõlm saab ebakvaliteetne või annab aja jooksul kiiremini järele.

Korstnaümbruse plekid peavad olema risust puhtad. Lisaks tuleb jälgida, et need pole korrosioonist kahjustatud. Küttematerjalist ja selle happelisusest sõltuvalt on korsten ülejäänud katusest n-ö

Näide sellest, miks peab katust ja eriti vihmaveesüsteeme aeg-ajalt üle vaatama.

Katusekatte eluiga mõjutavad tegurid

- V-kiirgus
- väävli-, lämmastiku- ja klooriühendid
- orgaanilised mõjurid (puulehed, sammal, okkad jms)
- mehaanilised kahjustused (kriimustused, mõlgid)
- eeltoodud tegurite koosmõju

PANEKS UUE KATUSE?

TULEME KOHALE JA MÕÖDAME. VALMISTAME NING PAIGALDAME. ÜLE EESTI.

WWW.TOODE.EE TASUTA ABITELEFON: 800 7000

Vihmaveesüsteemid Turba kultuurimaja katusel.

ohtlikumas keskkonnas – vahel on näiteks näha, et uuel katusel jooksevad roostenired. Need on saanud alguse tsingitud terasest korstnamütsi korrodeerumisest ning sealt alanud roosteveevool ohustab katust nii visuaalselt kui ka eluea mõttes. Kui korstnasõlm hakkab lekkima, tuleb kutsuda asjatundja ja lasta paigaldada uued korstnaplekid. See ei ole mahukas ega kallis töö, kuid on seotud riskidega. Tavapärase korstnaplekitoo hind keskmise keerukusega katusel jääb vahemikku 45–96 eurot. Kui korsten asub näiteks keset neelu või on väga raskesti ligipääsetav, on ka hind vastav.

Tähelepanu korstnamütsile

Lisaks korstnale tasub üle vaadata ka korstnamütsi seisukord või kui seda pole, siis see paigaldada.

Milleks on korstnamüts vajalik? Korstnamütsil on kaks peamist ülesannet: kaitseb korstnat ilmastikumõjude eest ja parandab laguneva või halvasti laotud korstna väljanägemist. Korstnamütsidel on omad nüansid ja as-

jaolud, mis võivad vales kohas ja valesti kasutades korstna tervist hoopis halvendada. Korstnamütsile lisaks kaetakse mõnikord ka korstna küljed plekiga. See on vajalik, kui korsten on visuaalselt inetu (halvasti laotud) või on kasutatud materjale, mille jaoks ongi hiljem tarvis katet (kergkruusaplokid à la Fibo jms). Iga erineva katuse puhul tuleks kaaluda, kas laduda korstna ülemised ja rohkem lagunenud kiviread uuesti või parandada vuugid. Külgede katmisel tuleb mõelda korstna niiskusseisundile: korstnakülgede ja pleki vahele peaks jääma tuulutusvõimalus. Aastaaegade vahetumisel võib õine nulltemperatuur jätta korstnakivide ja pleki vahele tekkiva niiskuse ning kauakestva lahenduse asemel lagundab keskkond korstnat senisest suurema hooga. Kõige mõistlikum on korstnakattepleki ehk mütsiga katta korstnaots ja küljed esimese kahe kivi ulatuses. Just see piirkond kipub olema esimene, kust aastakümne möödudes saate kätte esimesed lahtised kivid. Seega on mõist-

lik vaid seda osa plekist kattega kaitsta. Plekksepatöökojad valmistavad korstnamütsid alati vastava korstna mõõtude järgi.

Korstnamütsi materjalid

Enamasti soovitakse, et korstnamüts oleks katusekattega samas toonis – igati mõisteta soov, millel on siiski üks oluline miinus. Värvkattega terasplekk on tsingitud terasest plekk, mis ei talu happelist keskkonda. Ega asjata kasutata terasega töötades neutraalseid silikoone (nt vihmaveesüsteemide paigaldamisel). Korstnasuits on aga küttematerjalist sõltuvalt alati happeline. Mida madalam temperatuur, seda happelisem kipub olema suits. Igapäevase kütmise korral kestab tsingitud terasest korstnamüts 3–5 aastat, sademetekate aga veelgi vähem. Lahendus probleemile on roostevaba teras, mis kannatab edukalt happelist keskkonda, kuid selle miinus on läikivus ja kõrgem hind. Igapäevase kütja jaoks tasub see investeering ära aga juba 5–10 aastaga, sest korstnamütsi pole vaja vahetada.

HINNAD SOODSAD!

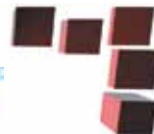
Pakume:

- > keramsiitbetoonist plokke
- > silluseid avadele
- > BI-armatuuri
- > tänavakivisid
- > kõnnitee äärekivisid
- > pakitud keramsiiti (kottides 50 l ja BIG Bag 1 m³)

Esindaja Eestis: **TASOSTAR** Kaubandus OÜ
Rävala pst 8, Tallinn, tel 627 3057, 5309 0029
info@buildingmaterial.ee

PÕHJAKIVI

OÜ Põhjakivi pakub Teile professionaalselt kõike paest toodetavat vähima kulu ja kirjadega. Firma eesmärgiks on kohaliku ehitusmaterjali – paekivi tootmine ja väärtustamine. Oleme võimelised täitma täpselt ja õigeaegselt kõik teie paekiviga seotud soovid. Meie meistrid leiavad lahenduse ka teie kõige julgematele ideedele. Tegeleme ka kivipaigaldusega.

Täpsem info:
www.paekivi.ee
tel. 609 7885
513 8605

Fotod: Rauno Volmar, erakogu

Loovust ja teipi

ehk Kuidas kodu lapsekindlaks muuta

Iga lapsevanem seisab küsimuse ees, kuidas muuta kodu maailma avastavale lapsele ohutuks. Kõik need pistikupesad, lauanurgad, huvitavat ja keelatud kraami täis kapid-sahtlid ja kas või tavalised ukSED, kuhu saab näppe vahele jätta...

Kristina Traks

Et üldse mõista, kust võib väikelast kodus oht ähvardada, soovitakse kodu sentimeeter haaval lapse silmade kõrguselt n-ö üle käia, sest muidu ei pruugi selle peale tulla, kust ja millega laps endale häda võib teha. Oma kodu turvaliseks muutmine ei pruugi olla üldse kallis ettevõtmine. Kel raha napib, saab loovalt mõeldes kodu lapsele turvaliseks muuta ka lihtsa teibi abil.

Kes aga hindab ka asja esteetilist külge, see leiab lastekaupade poodidest kõikvõimalikke imevidinaid, millega sulgeda sahtleid, kappe, külmikuid, turvata last uste, pliitide ja kes teab veel mille eest.

2,5-aastaste kaksikute ema Evelin Peerna meenutab, et kodu turvaliseks muutmine oli eelkõige suur teipimistö. „Teipisin kinni kõik sahtlid-kapid, madalatele ak-

nalaudadele panime raamatutega täidetud rasked kastid, et sinna ronida ei saaks. Vanast võrevoodist meisterdasime turvaaiad vajalikesse kohtadesse, köögis kasutasime lapselukkusi, ustel olid hobuserauasarnased uksestopperid, et sõrmed ukse vahele ei jääks,” räägib ta. „Kõige tõhusam oli aga muidugi laste pidev jälgimine ja „ei-tohi-ei-tohi-ei-tohi” korrutamine.”

Üks ema ütleb, et ta on põhimõtteline diivanilauavastane, sest muhkusi ja sinikaid tekib palju vähem, kui seda mööblieset elamises polegi. „Jah, külalised peavad küll diivanil istudes oma kohvitasid käes hoidma, aga see-eest on lastel rohkem ruumi joosta,” sõnab kahe lapse ema. Üks teine ema meenutab, et ta ootas kaks kuud,

et komisjonipoes müüdava nurkadeta diivanilaua hind allapoole langeks.

Köök on lapsele ligitõmbav, aga ka ohtlik koht. Seal seisab ju pliit, mis vahel kuumaks läheb, kappides leidub enamasti kodukeemiat, sahtlites köögiriistu.

Kaitseks pliidi eest müüakse beebipoodides võrekaitsmeid ahjuuustele ja kõrgemaid pliidiääri, et laps keeva supini ei ulatuks. On ka turvanupud pliitidele, et laps ei saaks ise pliiti sisse lülitada.

Kappe-sahtleid saab kinni panna mitmesuguste sulguritega. Neid leidub kõikvõimalikes variantides – nupuga avatavaid, vajutades avatavaid, võtmega avatavaid. Tõsi, alati polegi mõtet osta 5–10 euro eest spetsiaalset turvalukku, sest mõnda tüüpi kapiuks saab

Lastevanemate nipid kodude turvaliseks muutmisel

- Sahtel lukustub naelaga, mis asub kõrval kapiukse taga.
- Kapiuksed ja sahtlid on nappudeta. Kapid, mida harva avada tuleb, on näoga seina suunas.
- Kapiuksed on käepidemetest omavahel kinni seotud.
- Telekaaluse madala kummuti ümber on tõmmatud koor-marihmad, mis hoiavad kinni mitut sahtlit korraga.
- Lükanduksed on kinnitatud kleebitava krõpskinnitusega, nii et nendega ei saa mängida.
- Ukselink on keeratud püsti-sesse asendisse, laps ei ulatu ust avama.
- Akendel on lingid ära võetud.
- Trepipiirdeks on vana võrevoodi üks külg.
- Turvavärvavaga on elamises mõni ruum eraldatud ning sinna saab paigutada kõik ohtliku kraami või siis vastupidi – see ruum on lapse mänguala.

Turvalisus ei ole odav lõbu

Valik turvavarustuse hindu Beebikeskusest (eurodes)

- Pistikupesa kaitsmed 6 tk – 4.99
- Lükandukse sulgur – 5.10
- Kleebitavad nurgakaitsmed 4 tk – 5.75
- Ahjuukse kaitsevõre – 31.60
- Sahtlilukk – 9.59
- Külmkapisulgur – 8.31
- Kaasaskantav turvavärv 62.00

hoopis odavalt kinni ka koduste vahenditega – näiteks nõõriga kokku sidudes. Või patsikummiga nuppe kokku pannes. „Natuke saab kappi lahti tõmmata, veidi näppu vahele toppida ja natuke haiget. Samas ei midagi hullu ja järgmine kord ei kisu,” kirjeldab üks lapsevanem õppetundi patsikummisulguriga. Vanemad on ka praktiseerinud sahtlite puhul käepidemete eemaldamist – täiskasvanu saab sahtli ikka kuidagi lahti urgitseda, laps mitte.

Pistikupesadele kaitsmed!

Pistikupesad mõjuvad samuti paljudele lastele magnetina, ilmselt on väiksel inimesel väga-väga huvitav sinna augukestesse midagi topida. Beebikeskuse juhataja Ants Jaakson paneb aga lapsevanematele südamele, et pistikupesi ei tohi unustada kaitseta. Pistikupesa-kaitsmed ongi tema sõnul turvaelementidest kõige osetavamad.

Lihtlabased laua- või kapinurgad on samuti kohad, kus lapsed ennast sageli vigastavad. Samm vääratab ja ongi tulemuseks muhk või sinikas, hullelmal juhul õmb-lused. Nurgade turvalisemaks muutmiseks on müügil igasuguseid nurgakaitsmeid. Enamasti plastmassist ja mööblinurgadele kleebitavad kaitsmed ei jäta jälgi, kui need lapse kasvades eemaldada. Tõsi, sageli eemaldavad lapsed need ise käteosavuse ja vanuse suurenedes.

Tavalised ukseid on soovitatav fikseerida nii, et nendega ei saaks laps mängida, sest varem või hiljem jätab ta muidu oma näpud kas ukse vahele või alla kinni. Kel pole tahtmist raha poodi jätta, saab ukse-

topperi üllilihtsalt ise teha: puust mänguklots kinnitatakse teibiga ukse ülaossa nii, et ust pole võimalik päris kinni lükata.

Võtmed uste eest ära

Kui ustel on kodus lukud, ei tohi võtmeid iialgi ette jätta – pole teada, millal saabub päev, kui laps proovib ust lukku keerata, ja tal see õnnestubki. Sama kehtib WC- ja vannitoa ukse kohta, parem on, kui neil mingil perioodil lukustamisvõimalus puudub – te ei taha ju, et laps end sinna sisse luku taha paneks või peate oma päeva vannitoas veetma, sest et võsuke keeras ukse väljastpoolt kinni.

Aknad peavad olema varustatud selliste sulguritega, et laps ei saaks neid avada. Müüakse ka võtmega lukustatavaid sulgureid. Samuti on võimalik aknad tugeva teibiga kinnitada.

Mõnes kodus kohtab väga loovaid lahendusi. Karin Kilp räägib, et kaheksakuuselt käima hakanud väikese aktivisti turvamiseks teipisid nad lauajalgadele ja baaripukkidele ringina ümber torusoojustusmaterjali. „Meid ei aidanud kommerts abivahendid, need eemaldati kiiremini, kui jõudsin paigaldada,” räägib Karin, kes teipis kodus ka kõik sahtlid „krokodilliteibiga”.

Kuumaks köetud ahjud-kaminad on samuti kodudes ohuallikaks. Lapsed taipavad küll kiiresti, et tulist ahju-kaminat pole vaja katsuda, kuid mingil vanuseperioodil võib vaja minna võreaeda küttekeha ümber. Neid leiab samuti beebikauplustest, samas on turvaaia kodukootud alternatiiviks vanadest võrevoodi külgedest tehtud ahjukaitse.

Kui elamises on mõni ruum, millest tahetakse last eemale hoida, siis müügil leiab kõrvõimalikke turvavärvavaid. On ise kinnivajuvaid, jalaga avatavaid, isegi kaasaskantavaid – lähed suvilasse ja külla, võtad kergesti paigaldatava värvava kaasa. Moodsad turvavärvad kinnituvad uksepiidale nii, et piita kruvidega rikkuma ei pea. Siiski saab ka siin nupumees odavamalt hakkama, taas saab vana võrevoodi küljest ise turvavärvava meisterdada.

Kui lapse territoorium ei piirdu vaid tubase alaga ja jätkub koduaia, tasub ka aed selle pilguga üle vaadata, et seal ei kasvaks lapse tervisele ohtlikke taimi. Näiteks kärbseseened võivad kasvada ka koduaia ja noor seenehuviline võib neid teadmatusel proovida. Tavaline maikelluke kasvatab imekauneid ja ahvatlevaid, kuid ülimürgiseid oranže marju. Sama lugu on jugapuu marjadega ning isegi puu mahl võib kätele sattudes lööbe tekitada.

Vahel polegi aga vaja turvalise kodu rajamiseks ehitada ja leiutada, vaid piisab legendist. Üks väike piiga armastas üle kõige telekalauale ronida ja televiisorit katsuda. Siis avastas ema, et laps kardab üht vana veneaegset mänguasja. Niisiis seisiski „pirnipoiss” just seal, kust oli vaja last eemale hoida. Ühes kodus hoiti lapsed köögikapist eemal legendiga, et kapis elab hiir. Lapsed kartsid ja kapiuks jäi puutumata.

Kodu lapsele turvaliseks muutes ei tasu aga kindlasti väikest last alahinnata – nad on uskumatult nutikad, uudishimulikud, ja neil on ülilosavad sõrmed!

MIS EI SÄRA, TOO ÄRA!

ETTEVAATUST, LAMBID SISALDAVAD OHTLIKKE AINEID JA NEED TULEB KOGUDA OLMEJÄÄTMETEST ERALDI!
Kasutatud lampe saab ära anda tasuta. Infot kogumispunktide kohta saab meie kodulehelt www.ekogaisma.ee

TOOGE ÄRA:

Luminofoortorud

Erikujulised
päeavalguslambid

Kompaktsed
päeavalguslambid

Säästulambid

Madalrõhu-
lahenduslambid

Kõrgrõhu-
lahenduslambid

LED lambid

Otsi tootelt
lahuskogumise märgist:

Hõõgniitlampe
vastu ei võeta!

EKOGAISMA EESTI OÜ Narva mnt 7, 10117 Tallinn, Telefon: +372 6626 844, E-post: info@ekogaisma.ee

HANSAVIIMISTLUS
EHTUSTE PÄRANE

**SAAME HAKKAMA KA KÕIGE
KEERUKAMATE EHTUSTÖÖDEGA**

Hansaviimistluse OÜ
Tuleviku tee 10, Peetri küla
Rae vald 75312 HARJUMAA
Tel 602 3450 / faks 602 3451
info@hansaviimistlus.ee

OLLY®
KATUSEMEISTRID

**Kvaliteetsed eestimaised teraskatused
ja vihmaveesüsteemid tehase hinnaga!**

Helista: **56 202 300** või kirjuta: olly@olly.ee

Kuidas kahest korterist saab

Üks variant oma praegust elamist suurendada, ilma armsaks saanud kodust välja kolimata, on võimalus osta naaberkorter ning elamise ruutmeetreid suurendada.

Betty Ester-Väljaots

Kui korterite kokkuehitamine või ühe korteri ümberplaneerimine ette võtta, tuleb saada luba naabritelt, seejärel esitada luba omavalitsusele ning heakskiidu korral väljastatakse soovijale ehitusluba. Kui ehituse käigus soovitakse muuta korteri tehnosüsteeme, peab selleks tegema eraldi projektid ja taotlema load. Projektita ja ehitusloata omanikke võib oodata ligi sadadesse eurodesse küündiv trahv. Arvestades seda, et korteri seinad on teiste korteriomaniikidega ühisomandis, tuleb ümberehituste tarvis küsida naabritelt kirjalik nõusolek, osale omavalitsustele piisab ka ühistu loast. Viimane saadakse ühistu koosolekul – seega on naabritega arvestamine siiski oluline. Sellisel juhul sõltub positiivne otsus ühistuliikmete soovidest ja koostöövõimest. Kui isegi üks ühistu liige pole nõus majanaabri ehitusplaanidega, võivad nii renoveerimine kui ka suuremad ümberehitustööd teadmatusse venida. Kui üldkoosoleku otsus on ehitustuhinas soovijale negatiivne, saab otsust tsiviilkohtus vaidlustada, kaasates selleks vajaduse korral asjakohaseid eksperte ehitusfirmadest või ekspertiisibüroodest. Sellisel juhul peab muidugi arvestama lisakulude ja protsessi venimisega. Ja ikkagi – ehitamist ei tasu omapäi alustada ja enne tuleks täita kõik ehituse edukaks lõpuleviimiseks vajalikud nõuded.

Välidi eos probleeme

Kahe korteri kokkuehitamisel või ühe korteri ümberplaneerimisel on kindlasti vaja ehitusluba ja projekti, eriti kui tegemist on kandvate vahe-

Kahest korterist saab ühe ehitada, kuid ehitamist ei tasu omapäi alustada.

seintega. Mittekandvate vaheseinte jaoks pole otseselt projekti vaja, kuid see tasuks siiski teha, et vältida komplikatsioone, mille käigus tuleb võib-olla tulevikus hüvitada kahjud oma naabritele.

Paneelmajadel on üldiselt kõik seinad kandvad, aga ka projekti vajalikkus on oluline, sest vaheseinad toetuvad läbi korruste üksteisele. Sellisel juhul on esimese korruse ümberehitamine märksa keerukam, kui seda on näiteks hoone viimaste korruste ümberehitamine. Enne projekti tellimist tuleks välja selgitada, kas hoones on juba eelnevalt tehtud ümberehitusi, millest peaks teadlik olema. Vastasel ju-

hul vajab projekt ja hilisem ehitus ümberhindamist. Kui ehitada ilma projektita, võivad seinad kokku vajuda ja vahelaed tugi kaduda. Aga ka mittekandvate seinte puhul oleks siiski abi ja kasu spetsialistide hinnangust. Näiteks kui kahe kandva seina vahel on mittekandev sein, mis on kandvate seintega samale kõrgusele välja ehitatud ning seintele on laepaneel peale pandud, langeb keskel asuvalle mittekandvale seinalle isegi suurem koormus kui laepaneeli otstes olevatele kandvatele seintele. Pärast mittekandva seina lammutamist hakkavad kandeseinad kandma. Laepaneel vajub ning tõmbab sel-

lega ülemiste korruste seintesse praod sisse.

Miljööväärtuslikud elamud

Erinevalt paneelmajadest on korterite kokkuehitamine ja ümberplaneerimine keeruline eba-standardsetes hoonetes, mis on miljööväärtuslikud. Sellistel puhkudel tuleb arvestada veel hulga tingimustega, mis olenevad maja seismisest ja välimisest olukor- rast. Näiteks Tallinna elanikel on võimalik miljööaladel asuvate korterite renoveerimiseks toetust taotleda, et vanal majal säiliks esialgne ilme, mis oli hoonel tema

üks

Foto: Istockphoto

üldisem eesmärk on populariseerida säästvat suhtumist ehitatud keskkonda ja aidata inimestel tunda vanas majas või miljööväärtuslikus piirkonnas elamise eeliseid. Restaureerimistoetuse andmise eesmärk on autentse miljöö, arhitektuuri ja materjalikasutuse säilimise stimuleerimine ajaloolises linnaruumis ja säästva arengu põhimõtete rakendamine Tallinnas konkreetse töö teostamise soodustamise kaudu. Toetuse objektiks on Tallinna üldplaneeringuga kehtestatud miljööväärtuslikes piirkondades ja Tallinna linna haldusterritooriumil asuvate enne

1940. aastat ehitatud ja /või arhitektuuriliselt väärtuslike elamute arhitektuursete originaaldetailide (aknad, ukSED, katused, varikatused, fassaadidetailid, aknaluugid, verandad, rõdud jm, v.a interjööridetailid) restaureerimine ja algupäraste eeskujul taastamine. Täpsema info saamiseks toetuse suuruse kohta peaks taotleja seega pöörduma kultuuriväärtuste ametisse.

Ehitamisel oleks kasulik palgata litsentsiga ehitusfirma, kes on kursis projektinõuete lugemise ja täitmisega. Oluline oleks palgata ka litsentsiga ehitusjärelevalveamet-

nik, kes tunneb ümberehitamiseks vajalikke tehnilisi nõudeid. Parem karta kui kahetseda, sest riikliku ehitusjärelevalve teostajal, milleks on tehnilise järelevalve inspeksioon, on õigus ettekirjutusi teha ja ehitamine-lammutamine peatada. Kui aga ehitamine-renoveerimine on sooritatud seaduskuulekalt, saab elamise kasutusloa omavalitsuselt.

Allikad: Tallinna kultuuriväärtuste amet, Tallinna linnaplaneerimise amet, Arco Vara Kinnisvarabüroo, Eesti korteriühistute liidu Tallinna ja Harjumaa büroo

ehitamise ajal. Näiteks on paljud miljööaladel asuvad elamud saanud algsetest ideedest täiesti erineva ilme Nõukogude režiimi valitsusajal. Tihti on sellistes hoonetes tehtud suured korterid väiksemateks ning paljudes puudub ka vajalik infrastruktuur. Kuigi selliseid elamuid jääb üha vähemaks, on taastamist vajavaid ajaloolisi elamispindasid Tallinnas siiski üsna palju.

Kellel on soov soetada kodu miljööalasse ja taastada vana maja esialgne ilme, siis on võimalik Tallinna kultuuriväärtuste ametilt taotleda toetust projekti „Vana maja korda!” raames. Kampaania

Kastelli – energiasäästlik maja põlvkondadeks!

Energiasääst algab õigest ajastatusest!

Projekteerime talvel ja alustame ehitamisega varakevadel. Tule ja küsi oma uue kodu pakkumist juba täna! Kuni 31.05.2012 tarnetele pakume hinnasoodustust.

K-Majad OÜ,
Veerenni 53 A/Töökoja I,
11313 Tallinn
telefon 6690 504,
info@kastelli.com
www.kastelli.com

KASTEELI
MÕISTLIK LAHENDUS

Inglise stiilis kodu sobib heas mõttes kiiksuga inimesele

Vilve Torn

Inglise stiilis kodu sobib mood-sast sisekujundusest tüdinenud ning pisut heas mõttes kiiksuga inimesele. Kõige paremini sobib Inglismaa õitseajastest pärit stiil maakoju. Ideaalis on Inglise stiilis kodus avarust ja kõrged laed. 19. sajandi lõpus alguse saanud stiil on võtnud sellele eelnenud stiilidest parima ja need ühte patta kokku pannud. Selle segamisega mindi isegi nii kaugele, et stiile miksi koguni tubade kaupa. Nii ei ole tavapäratu, et ühes õiges Inglise stiilis kodus on üks tuba ühes ja teine hoopis teisest ajastust pärit stiilis. Väga olulisel kohal kodu kujundades on värvivalik. Viktooria ajastule oli omane oma jõukuse näitamine – see on võtmeks nii värvi- kui ka materjalivalikul. Värvide poolest on levinud valearusaam, et viktooriaan-

likus stiilis kodus valitsevad tumedad ja sünged toonid. Just erksinine kaunistas jõukamate elanike majasid. Levinud on ka heledad ja helged pastelsed toonid. Inglise võtsid omaks India, Pärsia, Hiina, Jaapani ja Araabia ornamentika ja kujundusstiili. Värvitud seinu Inglise stiil eriti ei armasta – seinu katavad tapeedid, popp on ka seinte tahvelplaadistamine. Materjalidest on eelisjärjekorras kasutuses kallid ja eksootilised. Vaene mees maalis tavalisele kivile marmorimustri või vineerplaadile kalli puidu mustri. Tänapäeval täidab seda ülesannet edukalt spoonitud mööbel. Akendele riputab Inglise stiili taotlev sisekujundaja vitraažid. Sisekujunduselemendina pannakse nähtavale kohale raamatud. Kõik peidetud panipaigad on taunitavad, sisustus olgu aus ja silmale nähtav. Mööbel on massiivne, eriti iseloomulikud on suured diivanid ja tugitoolid.

marmoroc

- * Ventilleeritud Rootsi fassaadikatte süsteem
- * 15 aastane paigalduskogemus
- * Aastaringne paigaldus
- * Suur värvivalik

EREK
FASSAADIKATTED

EREK OÜ
Järvevanatee 5, 10132 Tallinn
Tel 626 2708
E-post: marmoroc@erek.ee
www.erek.ee

Diff
info@diff.ee
www.diff.ee

Punane 1
E-R: 10 - 18
tel. 670 88 22
mob. 555 66 822

Kadaka 44
E-R: 10 - 18
tel. 670 88 33
mob. 555 66 833

Lodžade ja rõdude klaasimine kõikide keeruliste tüüpi konstruktsioonidega

al 507 €

AINULT KLAAS SEE ON

- tuleviku klaasimine
- ei vaja eriluba paigaldamiseks
- maksimaalne läbipaistvus valgusele
- kaasaegne väljanägemine

al 384 €

LÜKANDAKEN SEE ON

- lihtne kasutamisel
- mugav kasutusel
- kindel ning tugev
- kõige odavam

al 432 €

PVC AKEN SEE ON

- klassikaline klaasimine
- nõuab eriluba paigaldamiseks
- maksimaalne soojapidavus
- massiivne

VEEL
- PLASTAKNAD tootmine, paigaldus, viimistlus

- LODŽADE JA RÕDUDE SISEMINE VOODERDAMINE

- RULOOD JA RIBAKARDINAD

-15€
* siis, kui tellitakse terve teenuste pakett
* pakumine kehtib kuni 30.11.2011a.
pensionäridele lisasoodustused

KÕIK TAPEEDID -25%
HIND ALATES 1 € / RULL

- 25 %

KIVIMASSIST VANN

170x70x62 cm

Valmistatud Euroopa Liidus

- 45 %

695 € (10875 EEK) ~~(1270 €)~~

MASSAAŽIKABIIN

RSC-9004 90x90x215 cm

klaasist tagaseinad, segistikomplekt,
käsidušš, laedušš

- 36 %

255 € (3990 EEK) ~~(399 €)~~

VIHMADUŠŠI KOMPLEKT
MESSING (KROOMITUD)

- 70 %

119 € (1862 EEK) ~~(319 €)~~
termostaadiga alates **149 €** (2331 EEK)

ITAALIA VALAMUSEGISTI „AMPHORE”
ELUAEGNE TOOTJAGARANTII

125 € (1955 EEK)

AURUSAUN ROSENTHAL

RSS-9819, 95x95x220 cm

2011 kollektsoon, hallist klaasist tagaseinad,
mattkroomitud profiilid, LED valgustid,
„iPhone” stiilis pult

- 46 %

890 € (13925 EEK) ~~(1655 €)~~

WC POTT

+ aeglaselt sulguv iste
WC-M0-2A (tahajooks)

- 60 %

49,9 € (923 EEK) ~~(125 €)~~

Vaata lähemalt pankrotivara.com ja www.laohind.ee

Tallinn: Tatari 51, „Lõuna Ostukeskus” (parkimine hoovist kellaga 1,5 h tasuta) E-R 10-18; L, P 10-16

Tartu: Turu 45B / Sepa Keskuse uus hoone (parkimine tasuta) E-R 10-18; L, P 10-16

expert

köögid

KÖÖGISARI "1,2,3"

TOODETUD EESTIS,
NÄDALAGA KÄTTE!

732 €

Näidise hind tehnikata
EXPERT Järelmaks
alates 23.70 €

"1, 2, 3" on Expert Köögisalongide uus kööginööblisari.
Oleme "1, 2, 3" sarjas ühendanud disaini, funktsionaalsuse ja taskukohase hinna. Eestis toodetud kvaliteetne kööginööbel valmib just teie valitud lahenduses ühe nädalaga.
"1, 2, 3"... nii lihtne ongi saada uue kööginööbli omanikuks!

TALLINN: Pärnu mnt. 238, (salong asub Järve Keskuses)
Kadaka tee 70C

PÄRNU: Papiniidu 5, (salong asub Silla Keskuses)

TARTU: Sõbra 58, (salong asub Jõe Keskuses)

www.expert.ee/koogid

Eritellimusel
kööginööbel,
garderoobinööbel,
vannitoaminööbel

Kui glasuurplaadid köögi tagaseinal on ära tüüdanud

Fotod: erakogu, Unique Home Art

Milline teha köögi tagasein, on küsimus, mis kööki remontides ikka üles kerkib?

Kristiina Viiron

Klassikaline lahendus on katta tagasein glasuurplaatidega, mis annavad mustrite ja värvidega mängimiseks küll piisavalt võimalusi, ent pole just kõige hõlpsamad puhastada. Vuugivahed iseäranis.

Seevastu lähevad kergesti puhataks glasuurplaatide imitatsiooni- ja niiskuskindlad ühes tükis müüdavad seinaplaadid. Teine sarnase omadusega võimalus on paigaldada köögi tagaseinale kapipealsega sarnane töötasapind. Lased aga pudelist sahh-sahh puhastusvahendit peale ja pühid praerasva maha. Praktiline, aga ilmselt mitte eriti põnev... nagu ka sein lihtsalt üle värvida. Ilmselt mäletavad mõned köögid isegi vakstut seinal, aga seda varianti nüüd küll soovitada ei julgeks.

Järgijäänud tapeet + klaas

Kui Margot Adra mõned aastad tagasi majja kolis, kerkis köögitagaseina jaoks sobiva lahenduse leidmine päevakorda. „Glasuurplaati ei tahtnud ma mingil juhul,“ meenutab ta. „Minu kinnisidee oli panna seinalle klaas, sest seda on lihtne puhastada.“

Kuna köök ja elutuba on majas ühine, võttis Margot suure toa seinast üle jäänud tapeedijupid, lõikas sobivad tükid välja ning sättis köögi tagaseinale mustrisse. Et sein oli kaetud kipsplaadiga, polnud ka seinataseksajamisega muret. Tapeet on kaetud tavalise klaasiga, mille Margot lasi mõtude järgi ühes klaasitöökojas välja lõigata. Ka pistikupesade tarvis vajalikud avad said kohe töökojas sisse lõigatud. Klaasitükid on seinalle servadest kinnitatud värvitu silikooniga ning nurkadest roostevabast metallist kinnititega. „Niisugune sein on mul olnud kolm aastat ja on hästi vastu pidanud,“ tõdeb Margot ning lisab, et klaasi on ülikerge puhastada. Lased aga klaasipuhastusvahendit peale ja pühid lapiga üle ning puhas ta ongi.

Margot Adra köök, kus tagaseina muster on kokku sobitatud elutoast järgijäänust tapeedist, mis on kaetud klaasiga.

Sisearhitekti Triin Maripuu loodud vanasõnadega seinalahendust pakub Unique Home Art.

Populaarne Epp-Maria Kokamäe „Roheline kleit“ köögi tagaseinal.

Lisaks sellele, et niisuguse lahendusega sein on praktiline, näeb ta välja kena, sobitub hästi elutooga ja on pealegi ise tehtud!

Fotod ja maalid

Analoogseid ja pildiliselt mitmekülgeid lahendusi köögitagaseinadele pakub näiteks ka pealinnas asuv sisustussalong Unique Home Art. Valikus on kaks tehnilist lahen-

dust: karastatud klaas + tapeet ning akrüül. Mõlemal juhul on võimalik valida mustrit või pilti, mida soovitakse köögi tagaseinal näha, oma äranägemist mööda või siis salongis pakutavate seast.

Kui esimese lahenduse puhul pannakse esmalt seinatapeet ja kaetakse seejärel klaasiga, siis akrüülpilt läheb seinale ühes tükis.

Unique Home Art projektijuht Kaisa Kabin soovib pigem võtta akrüüli, sest sellesse saab koha peal pistikupesade tarvis auke lõigata. „Klaasiga on ka transpordiraskid,“ märgib ta. Nagu klaasiga, on ka akrüüli kerge puhastada.

Kabini sõnul tuleks ise seinat tarvis pilti valides arvestada, et ta-

valiselt on köögi tagasein piklik ja nii sobib pildiks horisontaalne pilt. Muidu võib juhtuda, et püstisest portreest mahuvad seinalle näiteks vaid silmad.

Projektijuht märgib, et menukaks on osutunud Epp-Maria Kokamäe maal „Roheline kleit“, samuti on köögitagaseinale ihatud moone, Timo Hartikaineni ja Alari Kivisaare loodusfotosid. Menudak on ka Eesti rahvariiete kirjades etnomustrid. Päris palju on tellitud ning hästi sobivad kööki sisearhitekti Triin Maripuu loodud vanasõnadega lahendused. On ju lõbus kokata ja lugeda seinalt: „Söö mis küps, räägi mis tõsi“, „Mis antud auga, pane nahka rõõmuga“ vms.

Jaime Hayon teeb vannitoast toa

Andekas Hispaania disainer Jaime Hayon mõllab vormi ja materjaliga vannitoas.

Vilve Torn

Andekat ja oma isikupärase stiili poolest tuntud Jaime Hayoni on juba mõnda aega peetud Hispaania silmapaistvaimaks disaineriks. 1974. aastal Madridis sündinud Hayon õppis tootedisaineriks Madridis ja Pariisis. Oma kõrgelennulist karjääri alustas mees alles kuus seitse aastat tagasi, kui võttis enda õlule hulgaliselt põnevaid eklektilisi disainiettevõtmisi. Hayon on disainer, kes on suutnud hägustada piiri tõelise kunsti ja tootedisaini vahel. Üheaegselt tootedisainiga on ta alati teinud ka installatsioone. Loojana on tema osaks nii näituste kureerimine kui ka kunsti loomine ning tootedisain. Kuratorina on mees töötanud näiteks

Lissaboni disainibiennaali juures. Samuti kutsutakse teda esinema mitmesugustele konverentsidele üle kogu maailma. Hayoni vannitoakolleksioon „AQHayon” raputas korralikult senist traditsiooni austavat vannitoadisaini. „Vannituba on ruum, mis on kõige varjatud osa elamisest,” ei ole Hayon rahul senise suhtumisega. Noor disainer ei leppinud aga pelgalt heleda ja steriilse pesemisruumiga. „Miks mitte kohelda vannituba mööblina? Teha sellest tükike, mida võib kasutada ükskõik kus?” See pani Hayoni looma huvitavamaid vorme ning tooma vannituppa, millest sai tänu temale iseseisev tervik, kirevamaid värve. Jaime Hayon ühendab mängeldes modernse klassikaga – laseriga lõigatud põnevakujulised peeglid on kõrvuti terase ja keraamikaga. Värvidest on esindatud aga kuld, kollane, plaatina, must ja valge. Põneva käekirjaga disainer on võitnud mitmeid mainekaid auhindu.

Vaata lisa: www.hayonstudio.com

**ELEMENTMAJAD,
KATUSEFERMID,
TURVAKARDINAD
OTSE TEHASEST!**

info@eimur.ee
Tel. 671 9201
www.eimur.ee

OÜ EIMUR Pärnu mnt.102, Tallinn

MENDALI ON EESTIS JUBA 20 AASTAT PAKKUNUD TEENUSEID JA TOOTEID:

KERGVAHASEINAD brändinimega Excel, mis sobivad kasutamiseks kodu, terrassil, koolis, büroos, kaubanduskeskuses, haiglas jne. Klaasist kergvahesein eraldab ja ühendab, lahendus on kinni vaid Tellija fantaasias. Kasutusel on nii alumiiniumist, puidust, MDF-st kui ka täiesti ilma raamita lahendused. Uudisena pakume ka volditavaid seinu.

LOODUSKIVI toode on kasutusel juba miljonid aastaid inimese elukeskkonna loomisel. Sobib inimesele, kes soovib eralduda massist ja kellel on oma nägemus ilust ning igikestevatest väärtustest. Iga looduskivi on

kordumatu ja omanäoline nagu iga muu looduse kunstiteos.

KAMINAD, mis ei vaja põlemiseks suitsutoru ega korstent, võib paigaldada kasvõi vannituppa. Kütusena kasutatakse spetsiaalset Mendali küttevedelikku, mis põlemisel ei suitse. Põlemisel tekib vaid süsihappegaas ja vesi. Uudistood, mis on teadmata enamikele meie inimestele.

AURUSAUNA saab paigaldada igasse korterisse, luues igale inimesele võimaluse kasutada tervislikku saunamõnu mõistliku hinna eest, sõltumata tema elukohast.

KLAASVAHASEINAD
hinnad alates
75 €/m²

LOODUSKIVID
hinnad alates
19 €/m²

ÖKOKAMINAD
hinnad alates
121 €/kompl

AURUSAUNAD
hinnad alates
512 €/kompl
382 €

UUDIS: VÕIMALIK KA OSTA JÄRELMAKSUGA

www.vaheseinad.ee

www.biokaminad.ee

MENDALI

- kogemus aastast 1992 -
Kotzebue 18d, Tallinn 10411
Tel: 641 5444, 503 4533,
www.mendali.ee
mendali@mendali.ee

www.looduskivid.ee

www.aurusaun.ee

AVANT

laadurid

AVANT laadurite maaletoomise,
müügi ja hooldusega tegeleb AS SAMI
müügiosakond: Harjumaa, Saue, Tule 20,
lisainfo tel 670 9040 ja 528 2732 või
www.sami.ee

Klientide paremaks teenindamiseks on ettevõttel eraldiseisev AVANT laadurite müügihall koos
hoolduse- ja varuosade üksusega. Kohapeal on alati kohesaadaval lai valik masinaid ja töövahendeid.

kinnisvarateenindus

Aastast 1993

Olulist hoides

- Kinnisvarahaldus ja tehniline hooldus
- Puhastuse eritööd
- Väliskorrahoid
- Puhastusteenused
- Vahetusvaipade rent

kinnisvarateenindus
Aastast 1993

OÜ Kinnisvarateenindus

www.kinnisvarateenindus.ee

Peterburi tee 2F, Tallinn, tel 606 0080

Toonesepa hävitustööd annab parandada

Puukoist puretud eseme kordategemisel võib kasutada pahtlit või vaha, alustada tuleks aga kahjurite minemajamisest.

Signe Kalberg

Mõni pööningul või sahvrinurgas ämblikuvõrkudesse mähkunud vana riidekapp või kummut on tõeline aardeleid ka siis, kui selle kallal on maiustanud puukoi ehk toonesep. Korrapärase kujuga väike-seid augukesi võib olla üsna tihe-dalt ja õigustatud on kartus, et kui neid on liiga palju, muutub eseme konstruktsioon liiga nõrgaks. Siiski – koidest puretud eseme uuenda-mine on jõukohane ka kannatlikule isetegijale.

Koitanud mööbel võib tähenda sedagi, et putukad pillerkaaritavad seal rõõmsalt senini. Seda on lihtne kindlaks teha – kaabi koiaugud ära ja uuri mõne aja pärast, kas tekkinud on uut koipuru. Kui koid on ennast mööblis sisse seadnud, on koiaugu servad hele-dad ja ka aukudest väljatulev puru on hele. Kui augud on tumedad, ei pea mõtlema eesootavale lahingule koidega – nad on leidnud uue elupaiga.

Nii nagu riidekoi, muneb ka toonesep munad. Nendest kooruvad vastsed, kes täispuidust mööblit söövad ehk siis käike uuristavad. Vastsetest tekivad omakorda liblikad, kes jälle uued munad munevad.

Enne kui asud puitu paranda-

ma, pead koidest vabanema. Netikülge www.antiigiveeb.ee soovitakse selleks kasutada kuumust, külma või keemiat.

Vanavara kuuma sauna tarides arvesta aga sellega, et mööbliese võib liimist (kondiliim sulab) lahti sulada. Külmus – tutvuste korral saab mööbliese külmuhoonesse viia. Keemiale peab puit vastu ning kutsumata elanikud annavad otsa. Poest saab osta koiaukudes tilgutatavat mürki. Muidugi on tüütu sadadesse augukestesse vedelikku lasta, kuid tulemus on kindel. Puukoist vabanemiseks võib kasutada ka fumigeerimist ehk gaasikambrit. Kui seda pole võimalik lasta teha asjatundjal ja töökojas, saab gaasikambrit ka ise teha. Selleks tuleb mööbliese kile sisse teipida, kuid sisse jätta väike avaus. Seejärel tuleb aerosoolkemikaali kilekotti lasta ja avaus kinni teipida. Nädala pärast peaks protsessi kordama. Kilekott mööbli ümber peab olema pungil nagu õhupall. Siis on see õhutihe ja mürk ei pääse välja.

Koiaukude parandamine

Koiaukude parandamiseks on kaks võimalust. Esmalt proovi neid pahteldada. Et puit on koiaukude serval tihti väga nõrk, jälgi hoolikalt, et puit pahteldamise käigus vigastada ei saaks. Pahteldada tuleb mitu korda nii, et pahtlit lihvimise ei peaks. Pahtel on piisavalt tugev ja seda hoogsalt lihvides võib koiaukude kõrval oleva ja pealtnäha terve puidu pealiskihki läbi lihvida, ja nähtavale tulevad uued koiaugud. Soovitav

Toonesepade käsitöö

Foto: Signe Kalberg

on kasutada veebaasilist pahtlit, mille ülejäägi saab kohe pärast pahteldamist (enne pahtli kuivamist) ära pühkida.

Koiaugud võib kinni vahutada siis, kui mööbliese viimistluseks on kasutatud vaha. Kui mööbliese on peitsiga toonitud, kasuta toonitud vaha. Tööprotseduur on lihtne – kanna vaha koiaukudele ja soojenda õrnalt fööniga, et vaha muutuks pehmeks. Nii on võimalik vaha sügavamale koiaukudesse suruda. Kui esimese korraga koiaugud ei täitu, korda protsessi. Võib juhtuda, et lakitud mööbliesemel tuleb mõni koiauk nähtavale (ununes pahteldada), siis saab augud ka pärast lakkimist vahaga täita. Pea siiski meeles, et vaha peale lakk ei hakka. Kui on aga oht, et mingi detail on koideist nii palju kahjustatud, et see muudab mööbliese konstruktsiooni nõrgaks, plommi detail või asenda uuega.

Puukoi ehk toonesep

- Toonesepad ei näri värsket puitu. Et toit muutuks neile suupäraseks, peab see seisma aastaid, isegi aastakümneid.
- Eestis tehtud vaatlused näitavad, et toonesepad tavatsevad asustada elamute puitkonstruktsioone, mida on mõnda aega kahjustanud vesi või liigniiskus.
- Toonesepad suudavad tungida ka väga kõvadest puuliikidest valmistatud mööblisse, kuid siiski mitte kõvematesse troopikapuitudesse.
- Neid mardikaid tundsid hästi juba meie esivanemad. Mardika nähtud või kuulud tegevuse põhjal on neile antud üle kümne rahvapärase nime. Puukoi viitab närimisele ja õõnestamisele, puutõuk mär-gib putuka vastsestaadiumi, tiksutaja või toonesep viitab mardikate tekitatud hellile. Toonesep ongi nende mardikate kõige levinum ja ühtlasi teaduslik nimetus.

Allikas: Mati Martin/ Eesti Loodus

Kas rennid tilguvad? Või pole neid veel pandudki?

Valmistame
kohapeal

LIIDETETA VIHMAVEERENNE

RENNID, MIS EI TILGU KUNAGI!

12 ERINEVAT VÄRVITOONI!

Pakume ka lumetõkkeid, katuseredeleid ja -sildasid.

ja paigaldame
kogu süsteemi
teie hoonele

Kõikidele
süsteemidele
**GARANTII
10 AASTAT!**

Küsi tasuta
hinnapakkumist!
Tel 53 408 113, 50 73 329
(iga päev kell 8–20)
vihmavesi.info@mail.ee.
**Hinnapakkumine
ühe tööpäeva jooksul**

oü
www.vihmavesi.ee

Ohtliku radoongaasi vastu on võimalik edukalt võidelda

Inimeste üldine teadlikkus radooni ohtlikkusest ja tervistkahjustavast toimest on kahjuks üsna madal.

Priit Liiviste

Radoon on kopsuvähki haigestumise riski suurendav radioaktiivne gaas, mis tungib hoonetesse altpoolt. Keskkonnaministeeriumi kiirgusspetsialisti Evelyn Pesuri sõnul ei pööra inimesed vaatamata teadvustamistööle radoonihule piisavalt tähelepanu, sest seda pole märgata ja tunda.

„Et kiirguse valdkonnaga tegeleb Eestis peamiselt keskkonnaministeerium, siis nii meie kui ka keskkonnaministeeriumi allasutus keskkonnamet on järjepidevalt tegeleenud inimeste teadlikkuse tõstmisega kiirgusest lähtuvate ohtude osas. Paraku on radioaktiivne gaas radoon lõhnatu, värvitu ja maitsetu, mistõttu inimesed ei pööra sellele piisavalt tähelepanu ja üldine teadlikkus selles osas on madal. Seega ei pruugi inimesed seetõttu teadagi, et elavad ühes majas n-ö hääletu tapjaga,” nendib Pesur.

Pesuri sõnul ei saa seda väita ainuüksi tavakodanike kohta, ka planeeringute koostajad ja ehitajad peaksid tema hinnangul radooniprobleemiga rohkem arvestama.

Radoonioht võib varit-seda igal pool

Radooniohtlikke alasid leidub mitmel pool Eestis ning nii vanades kui ka üsna uutes hoonetes.

„Kõige radooniohtlikumad alad esinevad Põhja-Eesti klindivööndis alates Paldiskist kuni Narvani, nii klindi nõlvadel kui ka klindi peal ja all mitme kilomeetri laiuse vööna. Samuti on radooniohtlik Rakvere fosforiidimaardla piirkond ning rida alasid Lõuna-Eestis devoni settekivimite levilal,” selgitab radooni-teema üks suurimaid spetsialiste Valter Petersell Eesti geoloogiakeskusest. Kõige suuremas ohus on Evelyn Pesuri sõnul

Radoonimonitor Ramon 2.2 on asetatud magamistoa seinale, et pidevalt jälgida radoonitaset ruumis, kus inimesed viibivad keskmiselt 1/3 ööpäevast.

Foto: Peeter Uusmaa

halvasti ehitatud või kehvasti renoveeritud hooned.

„Et radoon satub Eestis hoonesse peamiselt majaalusest pinnasest, siis kui vundament või hoonealune kelder on halva kvaliteediga, pääsebki radoon majja,” selgitab Pesur.

Ka uued majad võivad olla ohu allikad

„On vale arvata, et tegemist on ainult vanade hoonete probleemiga – meie mõttmised näitavad, et nn ehitusbuumi ajal on samuti ehitatud ebakvaliteetseid maju, kus radoonisisaldus võib mõnikord olla isegi suurem kui vanemates majades,” lisab Pesur.

Põhjuseks toob Pesur välja asjaolu, et hoone on muidu ehitatud energiasäästlikuks, kuid põranda kvaliteedile ei ole tähelepanu pööratud. Sellisel juhul saab radoon küll majja, kuid sealt enam välja ei pääse.

„Vanemates majades esineb loomulik ventilatsioon, rahvakeeli tuuletõmme, mille tõttu satub hoonesse ka välisõhku, mis radooni märgataval määral ei sisalda.”

Radooniohu tuvastamiseks võivad inimesed Pesuri sõnul tellida mõttmise, mis maksab umbes 50 eurot ja mille tulemusena on võimalik teada saada, kas radoonisisaldus hoones on normaalne või liiga suur. Võimalik on tellida nii pikaajalist mõttmist, mis on usaldusväärsem, kui ka lühiajalist mõttmist, mille eeliseks on kiire tulemus hetkeolukorra kohta.

Teine variant tavainimese jaoks on paluda kiirguskeskusest (www.kiirguskeskus.ee), et talle saadetaks postiga alfatundlikud detektorid (need on tabletid, mille diameeter on 5–6 cm, paksus kuni 2 cm) koos lühikese paigaldamise juhendiga.

Üks detektor paigaldatakse tavaliselt magamis- ja teine töötuppa, kuid kindlasti kütteperioodil ja vähemalt kaheks kuuks. Lisaks on võimalik soetada radooniandureid, mille hind algab u 30 eurost.

Mida teha, kui selgub radoonioht?

Kui inimene on avastanud oma majas normaaltasemest kõrgema

radoonitaseme, peaks ta Valter Peterselli sõnul esimesel lähenemisel selgitama välja majaaluse pinnase radooniriski taseme. See võimaldab selgitada olulisemad põhjused, kust radoon eluruumidesse tuleb, ja tulemustele tuginedes kavandada meetmed.

Enne hoone ehituse algust tuleks alati teha põhjalik maa-aluse pinnase radooniriski taseme analüüs kahe meetodiga, et projekteerijad saaksid andmete alusel võtta kasutusele radoonivastased meetmed (nt vundamendituulutus või radoonikile).

Radoonitõrjekeskuse spetsialist Mait Saar tuleb meelde, et radooniohtu saab majapidamises oluliselt vähendada ka väga lihtsate vahenditega.

„Kõige esimene asi, mida inimene ise saab teha, on ruume tihti õhutada. Kui tasemed on aga väga kõrged, tuleks pöörduda spetsialisti poole, kes vastavalt hoone tüübile lahenduse välja töötab,” selgitab Saar.

Kodu saab puhtaks ka loodussõbralikult

Foto: Dreamstime

Sügistalvine aeg muudab meie tegemised rohkem tubasteks – seega on kodus miljöös oluline hea enesetunne.

Betty Ester-Väljaots

Kodu korrashoidmiseks pole tingimata vaja hulgaliselt kalleid puhastusaineid. Söögisooda, sidrunimahla, äädika, mullivee ja hambapasta sihtotstarbetul kasutamisel võib majapidamishügieenis imesid korda saata!

Söögisooda ja vesi

Sobib edukalt vannitoa ja köögi kahhelkividelt mustuse eemaldamiseks. Soodat tuleks raputada vastavalt mustuse kogusele, nii et pestav pind oleks enam-vähem ühtlaselt soodapuruga kaetud. Seejärel tuleks kohta hõõruda lapiga või vajadusel pesukäsna karedama osaga. Kui aga sellisel moel plekid ei kao, võib veest ja söögisoodast kokku segada kreemja pasta. Enne pesemist tuleks pasta kanda puhastatavale pinnale ning lasta sel veidi mõjuda. Oluline on, et pasta ära ei kuivaks. Seejärel hõõrge puhastatavat pinda sobilikult lapiga. Selline pasta sobib ka praeahju puhastamiseks. Sellisel juhul tuleks pastat valmistada suurem kogus, katta puhastatav ahjupiirkond pastaga ning jätta ööseks seisma. Järgmisel päeval puhastage ahi korralikult ära. Söögisoodast ja veest segatud pastaga saab ka hõbenõusid puhastada. Söögisooda ja vee abil on ühtlasi hea eemaldada ka teejälgi nõudelt või muid plekke õrnadelt toiduanumatelt. Kes aga eelistab kasutada nõudepesumasinat, see võib tableti- või pesuainesahtlisse soodat panna.

Sidrunimahl

Sobib väga hästi lihtsamate plekkide eemaldamiseks eri pindadelt. Mahl

peaks plekil natuke seisma ning seejärel tuleb must koht ära puhastada. Veega pole vaja tingimata loputada, kui soovite, et puhastatud pinnale jääks sidrunilõhn. Sidrunimahla võib segada ka vee sisse, millega aknaid pestakse. Vedelik tuleks jällegi panna pihustatavasse anumasse ning pärast pihustamist eemaldage jäädgid ajalehega.

Äädikas

Sobib suurepäraselt plekkide eemaldamiseks. Vee- ja äädikalahust võib kasutada kõikidelt pindadelt tolmu võtmiseks. Kui lisada paar lusikatait äädikat mõnele liitrile veele, saab tulemuseks suurepära-

se aknapesuvedeliku, millega sobib pesta nii aknaid kui ka peegleid ja muid klaaspindasid. Pesuvesi oleks hea panna pihustiga pudelisse. Pihustatud vee peaks eemaldama ajalehega, sest see ei jäta aknale pühkimise jälgi. Kui aga lisada äädikat sooja vette, nt pool klaasi ämbri kohta, siis saab põrandapesuvee. Põrandapesulapp tuleks üleni vee- ja äädikalahusega kokku teha ning seejärel peske põrand puhtaks. Äädikas on koos soodaga ka imetabane torude puhastaja. Kui panna torusse esmalt soodat ja seejärel äädikat, peaks laskma soodal ja äädikal kihiseda, seejärel uhage torust alla keev vesi.

Mullivesi

Gaseeritud vett võib kasutada akende pesemiseks, kui seda tavalise veega pooleks segada. Gaseeritud veega võib eemaldada ka plekke tekstiililt. Selleks tuleb kohe pärast õnnetuse juhtumist plekile mullivett valada ning plekikohta kuiva rätiga tupsutada.

Hambapasta

Väga sobilik hõbenõude puhastamiseks. Valige tugevama koostisega pasta, määrige nõud üleni pastaga sisse ja laske natuke seista. Seejärel tuleks nõusid hõõruda kuiva ja puhta lapiga seni, kuni peegelpilt vastu vaatab.

BERKER S.1

Disainiauhinna võitja... Mitmekülgne... Taskukohane... Lihtsalt lülita... Berker S.1

S.1 sarjas on olemas kõik tänapäevaseks installatsiooniks vajalik:

- raamid kuni 5-le seadmele;
- pistikupesad TV-le, - telefonile-arvutile, -kõlaritele, -videoseadmetele;
- valguse regulaatorid ja valguse juhtimissüsteemid;
- termostaadid erinevatele küttesüsteemidele;
- erinevad lülitid ventilatsioonile, -kardinatele;
- aeglülitid;
- liikumisandurid;
- intelligentse hoone seadmed (KNX)

B.

Berker tark valik.

Maaletooja:
Silmari Elekter AS, www.silmari.ee

Edasimüüjad:

Ehituse ABC, K-Rauta, Bauhof, Espak, Decora, Harju Elekter jt. hästivarustatud ehitusmaterjalide kauplused

Disainiauhindadega pärjatud ajatu funktsionaalne Berker S.1 sari on valmistatud kriimustuskindla kõrgläikelse pinnaga duroplastist ja on saadaval kahes aja jooksul muutumatus värvitoonis: valge ja kreemina.

Kas kütuseandur ei tööta ja sa maksad iga kuu tühja?

Kütuseanduri testimiseks lülita süüde välja ja pumpa 10 liitrit kütust masinast välja. Kui selle peale ei saadeta SMS-i või e-kirja siis oled maksnud mittetoimiva teenuse eest!

Küsi pakkumist **Autovalve.ee**
kütusejälgimise süsteemile, mis
toimib korrektselt.

Liitumine olemasoleva süsteemi korral:

- ▶ Paigaldus ja kalibreerimine **100 €**
- ▶ Kuumaks **16,30 €**

Autovalve.ee kliendid kiidavad!

Küsi pakkumist telefonil **687 07 22** või
e-kirja teel **info@valve.ee**

GSMvalve OÜ 687 0722 www.valve.ee info@valve.ee

KODUVALVE

GSMvalve koduvalvesüsteem on Eestis enim paigaldatud juhtmevaba koduvalve. Iga kuu saab keskmiselt 100 kodu üle Eesti uue koduvalve. GSMvalvel on Eestis üle 4000 koduvalve kliendi, oleme koduvalve-süsteemide eksperdid!

www.valve.ee

VALVEKAAMERAD

Uskumatult suur valik valvekaameraid ja lisaseadmeid otse kaamerad.ee netipoest.

www.kaamerad.ee

AUTOVALVE

Jälgi oma autode liikumist reaalsajas ja minevikus! Säästad aega ning raha. Autovalve programm kohandatakse vastavalt kliendi soovidele. Programm ühildub kõigi raamatupidamis- ja logistikalahendustega.

www.autovalve.ee

TELEABI

Teleabi on lihtne teenus, millega eakas inimene saab vajadusel 24/7 kiiresti ühendust meie operaatoriga, kes tagab igakülgse ja kiire abi vastavalt tekkinud probleemidele ja olukorrale. Teleabi kvaliteetset Bosch-i seadet saab kanda kaelas või kinnitada käele. Teleabi teenuseid kasutavad maailmas miljonid eakad inimesed.

www.teleabi.ee

NUTIKAD
LAHENDUSED